

Beheer en inrichtingplan ijsbaan, Nitertweg Losser

Colofon

Beheer en inrichtingplan
ijsbaan, Nitertweg Losser

Uitgevoerd door:
Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: Lycens b.v.
Contactpersoon: dhr. D. Lokhorst

Projectnummer en versie: 262, versie 1.0		Status: concept
Projectleider: Ing. P. Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P. Leemreise	Rapportdatum: september 2013
Ligging projectgebied: Nitertweg, Losser	Amersfoortcoördinaten: nvt	

Correspondentieadres:
Postbus 206
7480 AE Haaksbergen
info@natuurbankoverijssel.nl

@natuurbankOverijssel

Inleiding

1.2 Algemeen

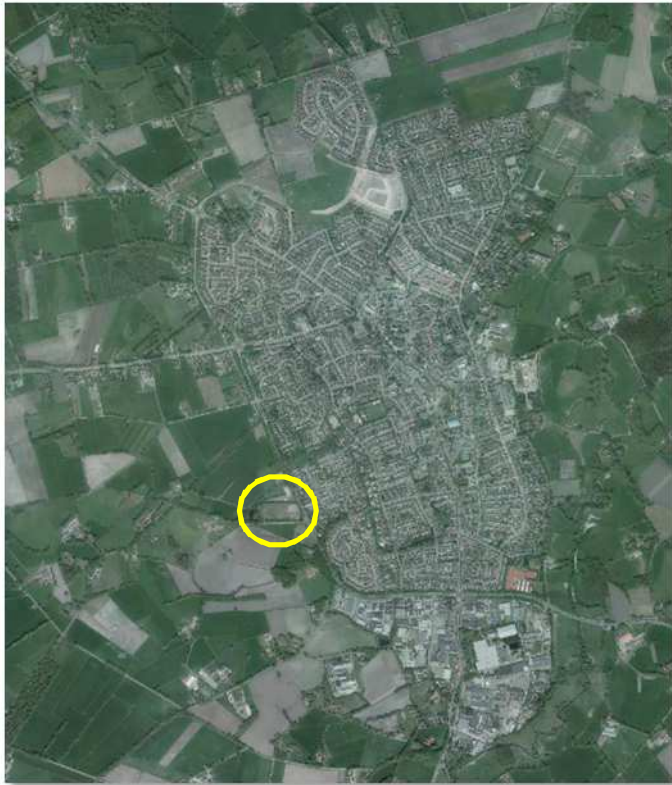
De gemeente Losser heeft Lycens b.v. uit Oldenzaal gevraagd een visie te ontwikkelen voor de toekomstige inrichting en beheer van de voormalige visvijver/ijsbaan aan de Nitertweg in Losser. Natuurbank Overijssel heeft vervolgens van de Lycens de opdracht gekregen deze visie op te stellen. Aanleiding voor het opstellen van het plan is de concrete wens van de gemeente om de oude clubgebouwen op het perceel te slopen in ruil voor een bouwkaal in de zuidoosthoek van het perceel en het gebied recreatief toegankelijk/-beleefbaar te maken voor de inwoners van de woonkern Losser.

In voorliggend plan wordt een visie gepresenteerd welke daaraan invulling geeft. Daarbij is rekening gehouden met de aanwezige natuur- en landschapswaarden en de potenties voor versterking van deze waarden. Daarbij is nadrukkelijk gekeken naar het naastgelegen natuurgebied welke in eigendom en beheer is van de Vereniging tot behoud van natuurmonumenten (verder Natuurmonumenten genoemd). Het functioneel aaneenschakelen van beide percelen behoorde tot de mogelijkheden.

Achtereenvolgens wordt het gebied nader gepresenteerd, wordt ingegaan op de (a)biotische kenmerken, - kwaliteiten en – potenties, worden uitgangspunten en wordt de visie gepresenteerd. Het rapport wordt afgesloten met een beheer- en inrichtingsplan.

1.2 Ligging van het plangebied

Het plangebied is gelegen in de oksel Nitertweg-Broekhoekweg, net ten westen van de dorpskern van Losser. Het is gelegen in het buitengebied. Aan de oostzijde grenst het plangebied aan de dorpskern van Losser. Op onderstaande luchtfoto wordt de ligging van het plangebied met de cirkel aangeduid.

1.3 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied bestaat uit een voormalige schaatsbaan annex visvijver omzoomd door een houtsingel. Recent zijn de diepere delen gedeeltelijk gedempt met grond. Hierdoor is een ovale, plaatselijk ondiepe plas (0,4 – 1 meter) ontstaan, afgewisseld met diepere (1,5-2 meter) delen. Onder het wateroppervlak is een kunststof folie aanwezig welke op verschillende plaatsen doorboord is. De plas valt in droge periodes (gedeeltelijk) droog waardoor pitrus, riet, lisdodde, rietgras en zelfs elzen plaatselijk boven het water uitsteken. Westelijk van de voormalige visvijver ligt een poel in een hooiland. Aan de westzijde grenst de poel aan opgaande beplanting. Het hooiland met de poel wordt van de voormalige visvijver gescheiden door een houtsingel. De houtsingels rondom het plangebied bestaan uit inheems plantmateriaal zoals wilg, boswilg, meidoorn, sleedoorn, ruwe berk, zomereik, lijsterbes en vuilboom. Vanuit de randen van het perceel slaan her en der elzen vlakdekkend op.

begrenzing van het plangebied. Het plangebied wordt met de gele contour aangeduid.

Aanzicht van de ijsbaan.

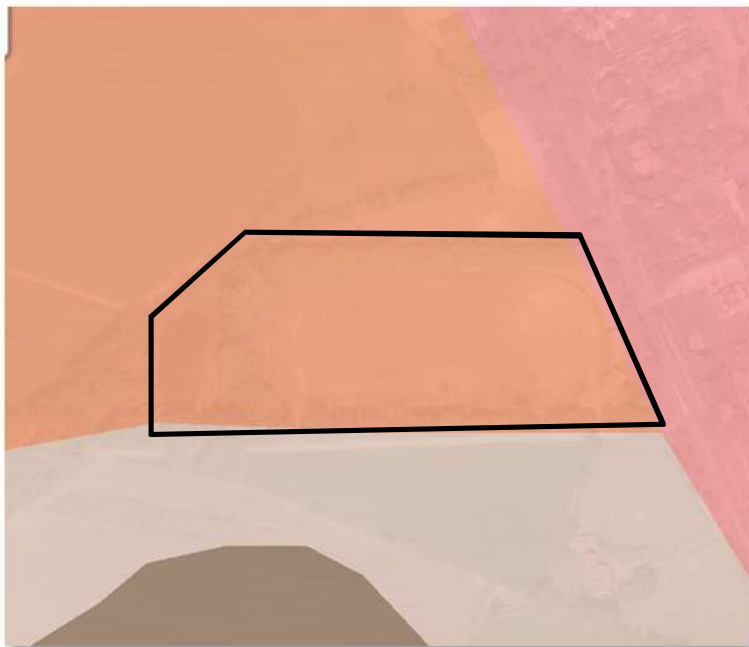
Aanzicht op de poel en hooiland ten westen van de voormalige visvijver

2 Achtergrond; bodem en water

2.1 Bodem

Het plangebied ligt in een gebied waar keileemgronden dicht aan de oppervlakte komen. Langs de zuidzijde van het plangebied grenst deze keileemformatie aan veldpodzolgrond (Hn21), in zuidelijke richting overgaand in een esdek (Hoge zwarte enkeendgrond, zEZ23).

Het keileemdek heeft een grondwatertrap V en de veldpodzolgrond VI. De bijbehorende grondwaterstanden zijn voor de GWT V een hoogste grondwaterstand <40 cm – maaiveld, resp. 40-80 cm – maaiveld en de gemiddeld hoogste grondwaterstand is voor beide grondsoorten >120 cm – maaiveld.

Bodemtypen in en rond het plangebied. Het plangebied wordt met de contour aangeduid.

2.2 Waterkwantiteit

Een kenmerk van een keileemdek is de gebrekkige verticale waterdoorlatendheid. Met andere woorden, op een keileemdek stagneert hemelwater in periodes met veelvuldige neerslag. De aanwezigheid van het oppervlaktewater in de voormalige visvijver is kunstmatig op meerdere vlakken. Door vergraven van de vijver is een soort 'laagte' gecreerd met een niet, of slecht doorlatende ondergrond. Deze slechte- of matige water doorlatendheid is versterkt door het aanbrengen van kunststoffolie. Hierdoor is een natuurlijke vijver gecreerd welke water heeft in periodes met overvloedige neerslag. Echter, de ijsbaan wordt continu gevoed vanuit een bron welke is gelegen aan de oostzijde van het perceel.

Uitstroomopening van de bron welke water aanvoert aan de voormalige visvijver.

2.3 Waterkwaliteit

Om antwoord te krijgen op de vraag welk type water aanwezig is in het plangebied, is het water in het plangebied onderzocht op drie parameters. Te weten opgelost zuurstof (mg/l), zuurgraad (PH) en elektrisch geleidend vermogen ($\mu\text{s}/\text{cm}$). Naast het water in het plangebied is ook het water in een bermsloot, direct ten zuiden van het plangebied onderzocht. Op onderstaande verbeelding zijn de meetpunten weergegeven.

Ligging van de meetpunten in en rond het plangebied.

Elektrisch geleidend vermogen (EGV)

De E.G.V. kan gebruikt worden bij het achterhalen van de herkomst van het water (zie boven). Door de E.G.V. te plotten tegen de Ion-Ratio wordt ook duidelijk of de hoge E.G.V. is toe te schrijven aan brakwaterinvloed. Zoals al gezegd, duiden hoge E.G.V. waarden op de aanwezigheid van veel opgeloste stoffen (totale hoeveelheid opgelost ionen), maar zeggen niets over de aard ervan. Zo kan een hoge E.G.V. veroorzaakt worden door calcium, maar ook door sulfaat, nitraat, natrium of chloride, waarvan de laatste twee te wijten zijn aan vervuiling of brakwaterinvloed.

Aanwijzingen voor de herkomst van het water

<i>Regenwater</i>	<i>10-100</i>	<i>μS/cm</i>
<i>Grondwater met korte verblijftijd</i>	<i>50-200</i>	<i>μS/cm</i>
<i>Grondwater met matig lange verblijftijd</i>	<i>200-500</i>	<i>μS/cm</i>
<i>Grondwater met lange verblijftijd</i>	<i>500-2000</i>	<i>μS/cm</i>

pH

De pH of zuurgraad van het water bepaald o.a. of gebonden koolzuur (CO₂) vooral als bicarbonaat (pH ligt onder neutrale bereik) of als carbonaat (pH hoog) aanwezig is; als de CO₂ alleen ongebonden aanwezig is, zal de pH lager dan 4,3 zijn. Welke pH een water heeft hangt voornamelijk af van de verhouding CO₂/bicarbonaat. Bij goed gebufferd grondwater ligt de pH meestal in de buurt van het neutrale bereik (pH 6,5-7,5) terwijl in zacht CO₂-rijk water de pH waarden aanneemt van 5-6 of zelfs tot 4, Daarentegen kan de pH in carbonaatrijk waarde een waarde van 9 bereiken.

Door algengroei, en de daarmee gepaard gaande CO₂ behoefte c.q. onttrekking, stijgt of daalt de pH. Een vergelijkbaar fenomeen treedt op gedurende een etmaal; waterplanten verbruiken CO₂ en verhogen de pH.

De indeling van de pH.

<i>Basisch</i>	<i>pH > 7,5</i>
<i>Neutraal</i>	<i>6,5 < pH < 7,5</i>
<i>Zwak zuur</i>	<i>5,5 < pH < 6,5</i>
<i>Matig zuur</i>	<i>4,5 < pH < 5,5</i>
<i>Zuur</i>	<i>pH < 4,5</i>

Opgelost zuurstof

De oplosbaarheid van zuurstof bij 25°C en een druk van 1 bar ligt bij 40 mg O₂ per kilogram water. In lucht met een normale samenstelling is de zuurstof-partiaaldruk circa 0,2 atm. Dit zorgt ervoor dat zich in water dat in contact met lucht (met een luchtdruk van 1 bar en dus een zuurstof-partiaaldruk van 0,2 bar) staat, $40 \cdot 0,2 = 8$ mg O₂/kg oplossen. De oplosbaarheid van zuurstof is sterk afhankelijk van de temperatuur en neemt bij hogere temperaturen af. Ook het gehalte aan opgeloste substanties heeft een averechtse werking op de oplosbaarheid van zuurstof – stijgt het, neemt de oplosbaarheid af. Zo heeft zuurstof in bijvoorbeeld zeewater, afhankelijk van de temperatuur, een circa 1-3 mg/L lagere oplosbaarheid dan in zoetwater.

Meetresultaten en analyse

In onderstaande tabel worden de meetresultaten weergegeven. Zoals uit de meetresultaten van het elektrisch geleidend vermogen te lezen valt, is er een verschil tussen de voormalige visvijver en de poel ten westen van de visvijver. De voormalige visvijver is hoofdzakelijk grondwater gevoed, vermoedelijk met grondwater met een lange verblijftijd in de bodem, aangevuld met hemelwater. De

beperkte hoeveelheid opgelost zuurstof (2,50 mg/l) geeft aan dat het geen oppervlaktewater van elders is dat wordt opgepomt. De herkomst van dit water is duidelijk; deze wordt aangevoerd door enerzijds toetredend kwelwater in het plangebied en door de aanvoer van grondwater uit de bron. De poel ten westen van de visvijver wordt gevoed door grondwater met een korte of matig lange verblijftijd, vermengd met regenwater. De op één na hoogste score van meetpunt 3, kan mede veroorzaakt zijn door opgeloste mineralen van aangrenzende cultuurgronden.

De pH-waarde van alle wateren is neutraal. Het bevindt zich tussen 6,56 (punt 5) en 7,16 (punt 4). Uit de pH-waarde van het ven (pH 7,0) valt te concluderen dat het ven deels gevoed wordt door gebufferd grondwater omdat regenwater in de regel een pH van 6,5 heeft. Overigens kan de pH-waarde ook beïnvloed worden door planten en eventueel aanwezig dood plantmateriaal.

Punt	GIG	PH	O2
1	919 $\mu\text{s}/\text{cm}$	6,56	3,24 mg/l
2	515 $\mu\text{s}/\text{cm}$	6,66	2,50 mg/l
3	816 $\mu\text{s}/\text{cm}$	6,79	5,40 mg/l
4	659 $\mu\text{s}/\text{cm}$	7,16	4,32 mg/l
5	584 $\mu\text{s}/\text{cm}$	6,46	2,39 mg/l
6	188 $\mu\text{s}/\text{cm}$	7,02	8,45 mg/l

Meetresultaten van zes watermonsterpunten.

De relatief gebufferde situatie aan de zuidrand van het plangebied kan veroorzaakt worden door uittredend gebufferd kwelwater. Dit is regionale kwel met een lange verblijftijd in de bodem. De aanwezigheid van kwelindicatoren als Dotterbloem en holpijp bevestigen dit. De aanwezigheid van een olieachtig laagje dat gevormd wordt door ijzer bacteriën en het neerslaan van ijzerverbindingen wijzen daarop. Deze kwelindicatoren zijn ook zichtbaar langs de zuidrand van de visvijver.

Op welke wijze de bron aan de westzijde van de visvijver water levert is niet duidelijk. Er vindt geen actieve bronbemaling plaats. Het lijkt erop dat deze bron op natuurlijke wijze water levert.

Conclusie

De herkomst van het water in het plangebied is hoofdzakelijk afkomstig van dieper matig tot zwak gebufferd grondwater. Beide wateren worden beïnvloed door toestromend ijzerrijk en gebufferd kwelwater welke aan de rand van het plateau aan de oppervlakte komt. Uittredend, ijzerrijk kwelwater is zichtbaar in de bermsloot langs de Nitertweg en aan de zuidoever van de voormalige visvijver. De kwaliteit van het toegestroomde water is goed; het leidt in de voormalige visvijver op geen enkele plek tot eutrofiëring en de daarbij gepaard gaande algenbloei of aanwezigheid van bijbehorende plantensoorten.

3 Natuur en landschapswaarden

De voormalige visvijver is landschappelijk gezien een vreemd element. Het is een door mensenhanden gecreëerd landschapselement welke in de huidige vorm ook slechts in stand kan blijven door een actief beheer, in het bijzonder door de toestroom van water. De bijzondere natuurwaarden in het natuurgebiedje ten westen van de ijsbaan kunnen slechts behouden blijven door een actief hooilandbeheer (maaien en afvoeren). Rond de visvijver wordt geen maaibeheer toegepast. Dit is mogelijk de reden voor het verdwijnen van enkele bijzondere plantensoorten uit het gebied.

Vanwege de bijzondere bodemkundige en hydrologische situatie treffen we in het hooiland ten westen van de voormalige ijsbaan een bijzondere vegetatie aan met wijdbloeiende rus, moerasweegbree en draaggentiaan. Deze soorten zijn typerend voor pioniervegetaties op voedselarme zand- en leemgrond (de zogenaamde Draadgentiaan-associatie). Tot voor kort (1993) werden deze soorten ook aan de oostzijde van de voormalige ijsbaan aangetroffen ¹. Tijdens recent onderzoek in 2006 zijn deze soorten niet meer aangetroffen ². Mogelijk betreft het verwarring met het naastgelegen perceel.

In de poel is de kamsalamander vastgesteld. Het is onbekend of deze ook in de voormalige ijsbaan voor komt, maar gelet op de biotoopkenmerken, dan is het aannemelijk dat deze soort hier ook voor komt. Met name de ondiepe randen, waar vis mogelijk afwezig is of in lage dichtheden voorkomt, vormt een geschikt biotoop. Tot de broedvogels van het plangebied behoren soorten van jonge houtige opstanden als Fitis, Tuinfluiter en Zomertortel terwijl watervogels als Meerkoet, Wilde eend en de Dodaars op de vijver aanwezig zijn.

De poel en het hooiland behoren tot de zeer waardevolle natuurgebieden van Losser. Deze status ontleent het gebiedje aan de aanwezigheid van een voortplantingslocatie van de kamsalamander en de groeiplaats van bijzonder zeldzame planten. Langs de oevers van de ijsbaan kwamen tot voor kort bijzondere plantensoorten voor. Het ontbreken van specifiek beheer hebben er mogelijk tot geleid dat deze soorten verdwenen of niet zichtbaar aanwezig zijn. Mogelijk is de kamsalamander wel aanwezig in het water. De vijver behoort tot één van de weinige broedplaatsen van de Dodaars in Losser en omgeving.

---

¹ Provincie Overijssel (2006) & landelijke vegetatiedatabank

² Ecogroen, rapport nummer 6235.

Draadgentiaan (links) en moerasweegbree. Beide soorten komen voor in het plangebied.

Dodaars (links) en Waterhoen; schuwe moerasvogels die in het plangebied voorkomen.

Kamsalamander (bron: Ravon)

4. Randvoorwaarden voor inrichting

Aanleiding voor het opstellen van deze visie is het voornemen van de gemeente Losser (eigenaar) om een woningbouwlocatie te ontwikkelen in de zuidoosthoek van het perceel en het overige gebied in te richten en te beheren als natuurgebied, met een belevingswaarde voor de inwoners van Losser.

Woningbouwlocatie

Als mogelijke woningbouwlocatie is een perceel in de zuidoosthoek aangeduid. Op onderstaande kaart wordt deze aangeduid. De exacte omvang en begrenzing van deze woningbouwlocatie is niet strikt, zolang de aanvoer van water vanuit de bron gehandhaafd blijft. De bronlocatie wordt met de ster aangeduid.

Begrenzing potentiële woningbouwlocatie

Recreatieve ontsluiting

De wijze van 'beleving' van het terrein door bezoekers is niet vooraf vastgelegd door de initiatiefnemer. Deze dient afgestemd te worden met de toekomstige inrichting van het terrein waarbij rekening gehouden wordt met de bijzondere ecologische kwaliteiten van het gebied.

Oplossen knelpunt paddentrek

Ieder voorjaar trekken er padden vanuit de overwinteringsgebieden te zuiden van de vijver naar de vijver om zich voort te planten. Om de voortplantingslocatie te bereiken moeten de beesten de Nitertweg oversteken. Tijdens deze oversteek werden in het verleden veel padden doodgereden door (gemotoriseerd) verkeer. Dit is eenvoudig te verhelpen door een faunapassage onder de Nitertweg aan te leggen.

Één gebied

De voormalige visvijver en het natuurgebied ten westen ervan, zijn fysiek gescheiden van elkaar door een houtsingel. Uitgangspunt bij het opstellen van de inrichtingsvisie is een beschouwing van beide terreinen als één natuurgebied. Door een open verbinding te creëren tussen beide waterpartijen kan het ven aan de westzijde gevoed worden met kwelwater uit de bron.

5. Potenties en knelpunten

5.1 Potenties

Wanneer we kijken naar de (a)biotische omstandigheden en de flora- en faunawaarden in en rond het gebied, dan zijn onderstaande potenties aan de orde;

- Duurzaam behoud en uitbreiding van pioniervegetatie op voedselarme zand- en leemgrond (de zogenaamde Draadgentiaan-associatie);
- Duurzaam behoud en uitbreiding van het vaste leefgebied van bijzondere amfibieën (zoals Kamsalamander);
- Duurzaam behoud van waardevol leefgebied van libellen;
- Mogelijk vestiging van de Boomkikker;
- Behoud van broedvogels van moeras en open water, specifiek Dodaars en Waterhoen
- Incidentele vestiging van Porseleinhoen, Klein-, Kleinst Waterhoen

m.b.v. recreatie

- Beleving van vochtig hooiland en moeras vanaf paden/plateau

Met name de mogelijkheid om het areaal van de pioniervegetatie op voedselarme zand- en leemgrond te vergroten maakt voorliggend plan tot een zeer bijzondere plan. De inrichting en beheer

De boomkikker; een mogelijk toekomstige bewoner van het plangebied.

5.2 Knelpunten

Naast het versterken van de natuurwaarden in het gebied door het vergroten van het areaal vochtig hooiland en biotoop voor watervogels, libellen en amfibieën, zijn er twee knelpunten die opgelost moeten worden. Dit zijn de uitlaat van vijver naar de beek ten noorden ervan en de aanleg van een amfibieënpassage onder de Nitertweg.

Amfibieën

Tijdens de voorjaarsstrek werden in het verleden padden soms vrij massaal doodgereden op de Nitertweg. Door de inzet van vrijwilligers probeert men het aantal verkeersslachtoffers te verminderen. Dit is echter geen duurzame oplossing. Door een amfibieënpassage onder de Nitertweg

aan te leggen, in combinatie met een amfibieënscherm om de beesten er naar toe te geleiden, wordt de padden een veilige overstreek geboden.

Uitlaat

Aan de noordzijde van de vijver is een uitlaat aanwezig. Via deze uitlaat stroomt water via een cascade naar de beek die ten noorden van de vijver stroomt. De uitlaat heeft drie standen. Één stand om de vijver droog te leggen, een zomerpeil (het visvijverpeil) en een winterpeil (het schaatspijl). In de nieuwe situatie is slechts één peil wenselijk en dat is het zomerpeil. De mogelijkheid om water op te stuwen is niet schadelijk, maar de mogelijkheid om het gebied te ontwateren kan in de toekomst mogelijk tot problemen leiden als deze ongewild open gaat. De uitstroom om het gebied te ontwateren mag onkbaar gemaakt worden.

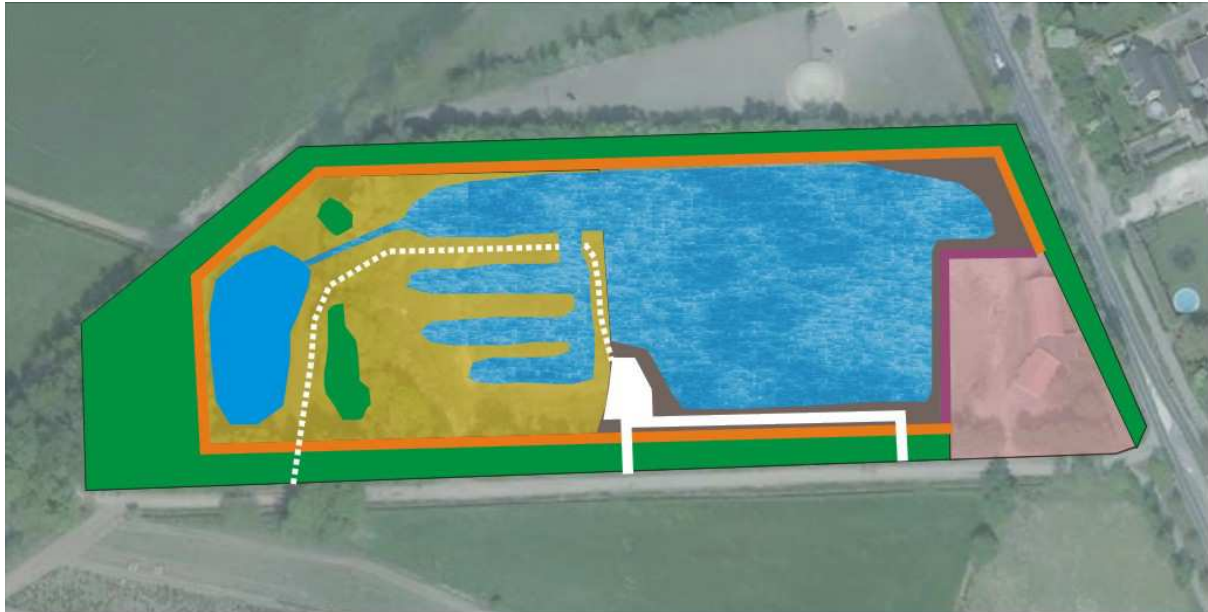
Uitlaat van de vijver. Via deze uitlaat stroomt overtollig water naar de beek te noorden van de vijver.

Locatie uitlaat. Deze wordt met de cirkel aangeduid.

6. De visie

In onderstaande verbeelding wordt de inrichtingsvisie van het gebied gepresenteerd. Uitgegaan wordt van het aaneenschakelen van de visvijver en het natuurgebied ten westen ervan, het uitbreiden van het areaal hooiland, behoud van een deel van het open water en een afsplitsing van een deel van het terrein t.b.v. woningbouw. Het terrein wordt 'beleefbaar' gemaakt via een belvédère, welke toegankelijk is vanaf de Nitertweg. Het terrein zelf is ontoegankelijk (diep water) of te kwetsbaar voor recreatieve betreding (met name groeiplaatsen bijzondere vegetaties).

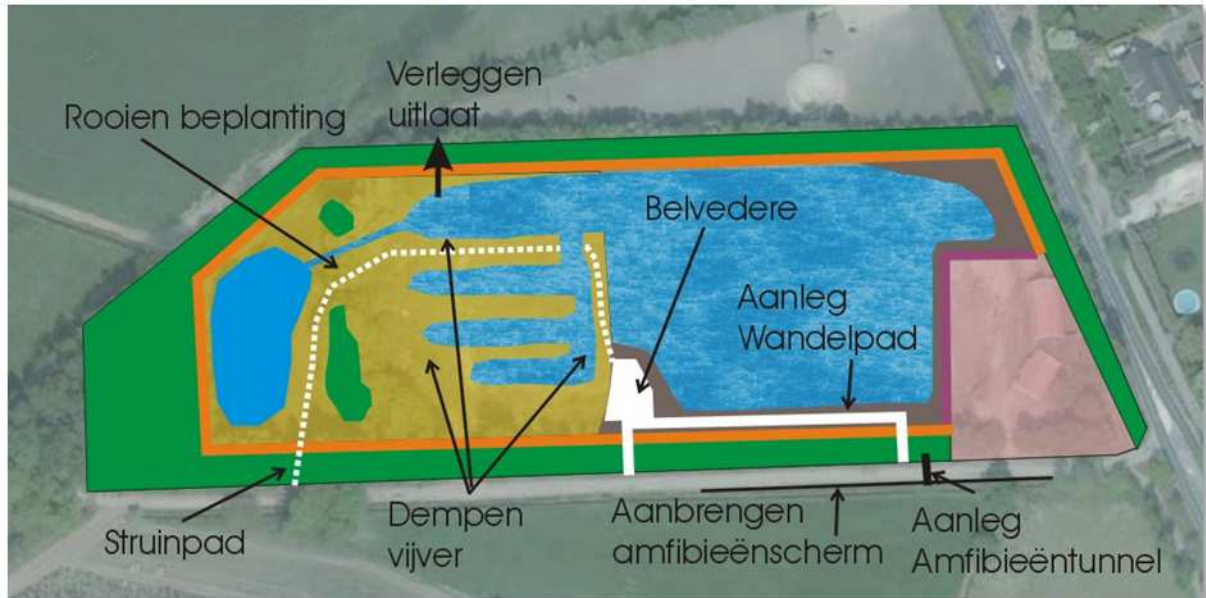

	Hakhout
	Hooiland
	Oever
	Erf
	Bosmantel
	Zoomvegetatie
	open water-ven
	open water & moeras
	belvédère en wandelpad
	struinp pad

7. Inrichtingsmaatregelen

Om te komen tot het wenselijke eindbeeld dienen de volgende werkzaamheden uitgevoerd te worden. Op onderstaande afbeelding worden de maatregelen weergegeven.

1. Gedeeltelijk dempen vijver

Om het areaal vochtig hooiland te vergroten wordt een deel van de vijver dichtgestort met schoon zand. Op het oostelijke deel ligt zand opgeslagen. Dit lijkt teelaarde. Deze grond is ongeschikt om de vijver te dempen vanwege (vermoedelijk) hoge concentraties fosfaat en stikstof. Deze grond kan wellicht benut worden bij de aanleg van de bouwkaavel aan de oostzijde. Grond met keileem is wel geschikt.

Aanzicht op de westzijde. Deze wordt gedeeltelijk gedempt. De opgeslagen grond aan de westzijde is ongeschikt om te benutten voor de demping; deze kan wellicht gebruikt worden om het bouwperceel op te hogen.

2. Rooien beplanting

Om de vijver en de bestaande poel aan de westzijde tot één functioneel natuurgebied te maken, wordt een deel van de bestaande houtsingel geroid.

3. Aanleg amfibieëntunnel

Om padden een veilige oversteek te bieden tijdens de voorjaarstrek naar de vijver wordt een amfibieëntunnel aangelegd, die de zuidelijke graslanden verbindt met de vijver. Omdat de faunapassage gericht is op padden en niet op verschillende soorten kleine zoogdieren, worden er geen bijzondere eisen aan de passage gesteld. Een rij betondeikers volstaat ook. Belangrijk voor het goed functioneren van de passage zijn de volgende uitgangspunten:

- De tunnel ligt droog (er mag geen water in staan);
- Aan de zuidzijde van de Nitertweg staat een raster die de padden naar de passage leidt;
- Vrije in – en uitgang van de passage voor padden

Voorbeelden van een faunapassage o.a. geschikt voor padden.

4. Aanleg wandelpad/belvédère

Om het gebied 'beleefbaar' te maken voor de bewoners van Losser is de aanleg van een wandelpad en een uitzichtpunt (belvédère) voorzien. De ligging van het wandelpad is een bewuste keuze. Er is niet gekozen voor het aanleggen van een wandelpad rondom, vanwege de privacy van de woning en de fysieke moeilijkheid om een wandelpad aan te leggen langs de noordzijde van het gebied. Langs de noordzijde ligt een hakhoutsingel welke bijna direct aan het water grenst. Om een wandelpad aan te leggen zal een deel van de vijver gedempt moeten worden.

Het westelijke deel van het gebied bestaat uit nat hooiland. Dit zijn kwetsbare vegetaties die zich niet lenen om als honden uitlaatgebied te fungeren. Er is daarom niet gekozen voor de aanleg van een wandelpad door het hooiland maar langs de zuidzijde van het gebied, net ten noorden van de hakhoutsingel. Om het gebied voor de geïnteresseerde natuurliefhebber toegankelijk te maken, wordt een struipad aangelegd. Een struipad bestaat uit een beloopbare strook, uitgemaaid in het grasland. Een struipad is uitsluitend toegankelijk voor wandelaars. Loslopende honden zijn niet toegestaan in het gebied.

Aan de zuidzijde van het perceel wordt een belvédère aangelegd. Deze bestaat uit een verhoging door opgebracht zand met een hoogte van ca. 1m1 boven het maaiveld. Op de belvédère worden bankjes en een informatiepaneel geplaatst. Op het paneel wordt informatie gegeven over het gebied.

Voorbeeld van een informatiebord (links) en een struipad. Toegankelijke natuur via natuurlijke paden.

Op de belvédère worden bankjes geplaatst (bron: SBB)

5. Verwijderen verlichting

In het plangebied staan enkele lichtmasten. Deze hebben in de nieuwe situatie geen functie meer en vormen een onsierend element. De lichtmasten mogen verwijderd worden.

Één van de lichtmasten in het gebied; deze dienen verwijderd te worden.

6. Verplaatsen uitlaat

De uitlaat van de vijver is gelegen in het oostelijke deel van de vijver. De wens van de toekomstige beheerder is om deze verplaatsen in westelijke richting.

8. Beheermaatregelen

Nadat het gebied is ingericht dient een afgestemd beheer toegepast te worden om het gebied zich te laten ontwikkelen als voorzien. De volgende beheermaatregelen passen daarbij;

Hakhout

Rondom het gebied ligt een houtsingel. Deze dient beheerd te worden als hakhoutsingel. Dat houdt in dat de beplanting gefaseerd afgezet wordt waarna deze weer uitloopt. Hakhoutbeheer zorgt er voor dat de beplanting als een dichte begroeiing het terrein omzoomd.

Hooiland

Hooiland wordt jaarlijks gemaaid waarbij het maaisel wordt afgevoerd uit het terrein.

Open water/poelen

Geen beheer.

Mantels en zomen

Mantels en zomen ontstaan door extensief maa- of hakbeheer. Bosmantels hebben een hogere afzet frequentie dan hakhoutsingels. Zomen ontstaan door de randen eens per 2 of 3 jaar te maaien i.p.v. ieder jaar.

Oever

Zon beschenen oevers vormen een waardevol natuurtype dat bijzondere vegetaties de kans geeft zich te ontwikkelen. Oeverbeheer bestaat uit het terugdringen van natuurlijke opslag van bomen en struiken. Oevers worden niet jaarlijks gemaaid.

Literatuur

Hofstra, J. (1978). De botanische betekenis van ijsbanen, in het bijzonder die van Schijndel, Heerenveen en Losser. *Natura* 75: 215-218.

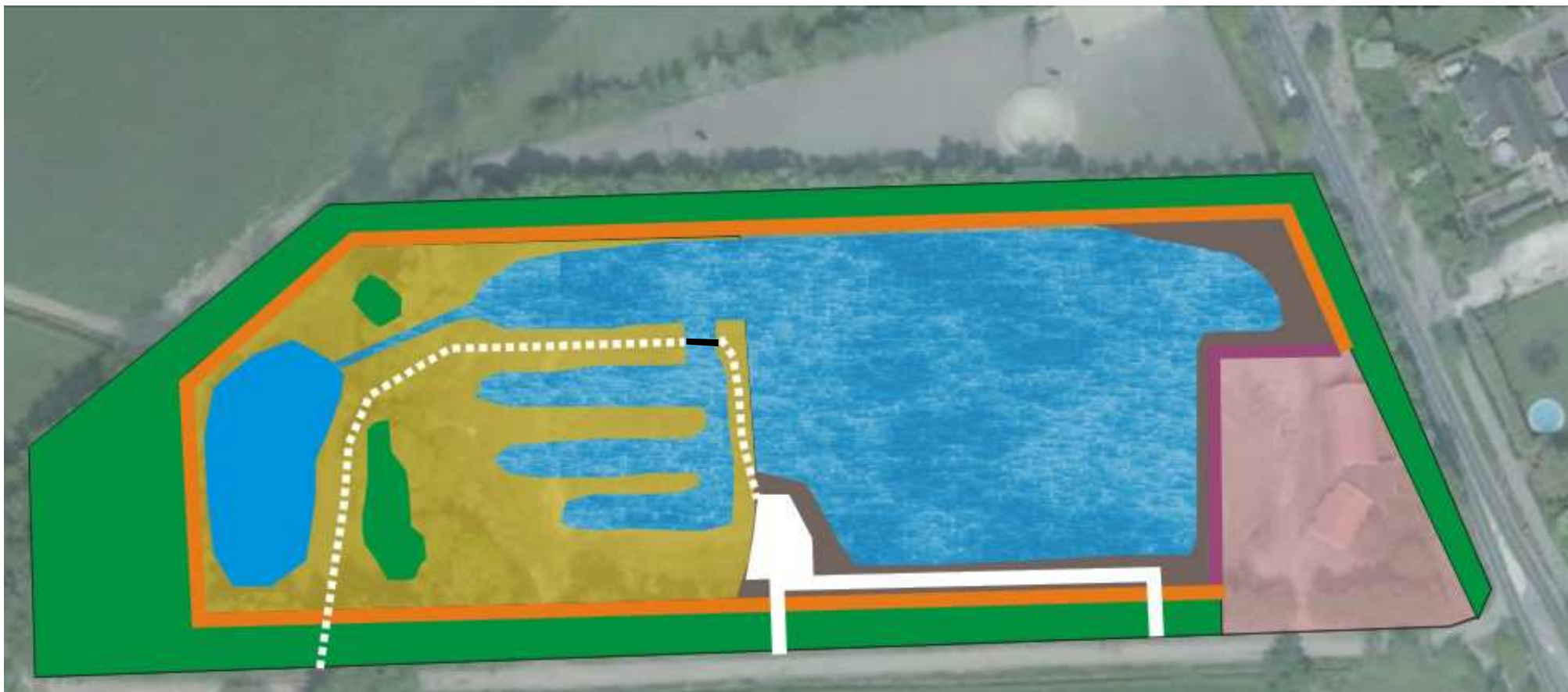
Horsthuis, M.A.P (1997). Over nieuwe groeiplaats van Draadgentiaan (*Cicendia filiformis*) in Twente. Nieuwsbrief FLORON-FWT 16.

Leemreize, P 2012. Quicksan natuurwaardenonderzoek Nitertweg. Rapport nummer 61. Eigen uitgave Natuurbank Overijssel. Haaksbergen.

Sluis, M. van der (2006). Quicksan ecologisch onderzoek omvorming visvijver/ijsbaan Losser. Rapport nummer 6235. Eigen uitgave Ecogroen, Zwolle.

Sluis, M. van der (2009). Natuurtoets actualisatie omvorming visvijver/ijsbaan Losser. Rapport nummer 9141. Eigen uitgave Ecogroen, Zwolle.

ysink, A.Th.W. & O. de Bruijn (1994). Kruipnieuws in de gradiënt..... de Wijdbloeiende rus (*Juncus tenageia*) floreert weer in Twente. *Stratiotes* 9: 62-103.

Inrichtingsplan
Nieuwe natuur ijsbaan Losser

- Hakhout
- Hooiland
- Oever
- Erf
- Bosmantel
- Zoomvegetatie
- open water-ven
- open water & moeras
- belvédère en wandelpad
- struinp pad